

מְסִיבַת סִיּוּם מְרֻגְשָׁת

הורי ואני טרם החלטנו באיזו ישיבה אלמד בעזרת ה' בשנה הבאה. כמובן שזה לא תלוי אף ורק בהחלטה שלנו, אלא גם בכך שאתקבל לישיבה שבה נבחר. אבל בענין הזה אינני מדאג במיוחד, שכן אני נמנה עם התלמידים הטובים בכיתה (סליחה על הצניעות היתרה... פשוט אתכם אני חש נוח לדבר גלוי).

ההתלבטות היא בין שתי ישיבות מסימות – האחת קרובה לבית, כרבע שעה נסיעה, והשנייה רחוקה אבל יותר 'נחשבת'. זה אולי יפתיע אתכם לשמע שדוקא אמא שלי תומכת בכך שאלמד בישיבה הטובה יותר בעוד אבא שלי הוא זה שנוטה לכוון הישיבה הקרובה לבית. הוא אומר שעדין לא השתחרר מטראומת הנתוק מהבית שהוא בעצמו חווה כשילמד בישיבה.

אני מספר לכם זאת משום שהיום אחר-הצהרים הרב לוין שוחח עמנו, לראשונה, שיחה רצינית על הצורך להתחיל להתכונן למעבר לישיבה. הוא ספר לנו קצת איך נראה סדר-יום בישיבה ועמד על כמה נקודות שבהן פדאי לנו להשקיע. בין השאר הוא דבר על הצורך לפתח את כשר ההתמדה בלמוד וכן על המקום המרכזי שתופסים חיי החברה בהוי הישיבתי. "ישיבה זה אומר לחיות עשרים וארבע שעות

עם החברים – ללמד יחד, לאכל יחד וכו'. במדה רבה, החברים בישיבה נהפכים ל'משפחה', אמר הרב לוין.

אני באמת מרגיש שהכיתה שלנו התבגרה בעת האחרונה, הן מבחינה למודית והן מבחינה חברתית. ישנה אוירה חזקה מאוד של למוד. ואם בעבר ידענו לא מעט התקוטטיות ותחרויות על צמדות כוח ושליטה, החדשים האחרונים מתאפיינים בהרבה יותר חברות וסובלנות כללית.

למעשה, אם להיות ממקד יותר, השנוי לטובה החל ביום האחרון של שנת הלימודים שעברה ובמדה רבה אפשר לזקף אותו לזכותו של מני, התלמיד היחיד בכיתה שלא גר ביישוב שלנו.

מני פינברג הצטרף אלינו בתחלת כיתה ו', כאשר הוא ומשפחתו הגיעו להתגורר במושב השכון. במשך שנתים הוא היה כמו גטע זר בכיתה. לא רק משום שהוא לא נולד וגדל אתנו ולכן גם לא הכיר את עולם המשגים ואת הקודים הפנימיים שלנו.

מני לא השתלב בתוכנו בעקר משום שהוא מעולם לא השתדל לעשות זאת. נדמה היה כאלו זה לא חסר לו. בעינינו זה התפרש כהתנשאות.

מני עלה ארצה מארצות הברית. ולמרות שגם בארצות הברית הוא דבר עם הוריו עברית – כף ספר לנו – היה לו מבטא אמריקני מדגש. עבדה זאת נצלה גם היא כדי לסנט בו. במיוחד שוקי החקין אהב לחקות את מני בכל מני משפטים ובטויים יחודיים לו. הוא, למשל, אמר "אנו" (במקום "אנחנו"), "לקחת תמונה" (במקום "לצלם"),

"לעשות בטוח ש..." (במקום "לודא ש...") ועוד כל מיני שבוישים שנבעו בעקר מתרגום מלולי של מלים ומשגים באנגלית.

אני אישית הייתי די חצוי ביחסי כלפיו. מצד אחד, לא אהבתי את המרחק ששמר מאתנו. מצד שני, היה בו משהו שעורר לא פעם את התפעלותי. לדגמה, התפעלתי מכך שלמרות ההקנטות וההתלוצציות על חשבוננו הראש שלו נשאר זקוף ולא באמת נראה שהוא לקח את הדברים ללב. היו ילדים שדבר זה עצמו הרגיו אותם עוד יותר... כמו כן התרשמתי מאוד מהעבודה שעל-אף הכל הוא נשאר אדיב ומנמס ואף פעם לא ראיתו יוצא מהפלים'.

יש לי מין נטיה שכזאת, לתת לכל דבר ודבר – הגדרה. פעם אחת, כשהתעמקתי בהתנהגותו של מני ונסיתי להגדיר אותה לעצמי, הגעתי למסקנה שהוא, איך לומר? – קצת 'יותר מדי'... יותר מדי בוגר, יותר מדי מנמס, יותר מדי בטוח בעצמו, יותר מדי 'בסדר'. זה די מוזר, אבל בחיי חברה, לפעמים קשה לסבל מישו שהוא – יותר מדי'.

בכתה ז' הנכור כלפי מני התפתח לעוינות. במיוחד תרמה לכך העבודה שבמהלך השנה היא הוא טס לארצות-הברית פעמים מספר, כל פעם מסבה אחרת. פעם אחת לחתונה של בן-דוד, פעם שניה "לעשות פסח בבית של סבה וסבתה שלי באפסטייט ניו-יורק", ופעם שלישית כדי להשתתף בחגיגת יום-הולדת ה-70 לסבא השני שלו ב'ספרינגפילד מסצ'וסטס'. אם בכך לא די, הרי שמכל טיסה וטיסה לארצות-הברית הוא היה חוזר עם בגדים חדשים ושאר

אביזרים נחשקים דגמת שְׁעוֹן־יָד יְקָרְתִּי, עֲטָנוּבֵעַ מְשֻׁבַּח וְעוֹד כִּיּוֹצֵא בְּאֵלֶּה.

לא יודע על איזה 'סעיף בחק' בדיוק, אפשר להאשים את מני, אבל עבודה היא פי ארחה־חיי הראותני עורר את קנאת הילדים בפתה. גם אני סברתי שכל הטיסות והקניות האלה – 'מנקרות עינים'.

הצרה הייתה שהעוינות כלפי מני הזקה לכלנו. עצם הנוכחות שלו בקרבנו פגמה בהרמוניה הכללית בפתה. היו ילדים שהציקו לו בקביעות, אחרים שרק מדי פעם והיו גם כאלו שמשכו את ידיהם מכל העניין. זה עורר וכוחים וחסוכים גם בינינו לבין עצמנו.

המנהל והמורים גלו את העניין באחור נפר ועל־כן הם התקשו לשנות את המצב. הרוח הרעה שכמו השתלטה על פתתנו, פגעה גם בלמודינו.

שלושה שבועות לפני תם שנת הלימודים טס מני לארצות־הברית – פעם רביעית. זה כבר באמת היה יותר מדי. בהתחלה חשבנו – ואפלו קוינו – שהוא כבר לא יחזר. אחרי שבועים מישוהו הפיץ שמועה שמשפחת פינברג עזבה את הארץ ושבה להשתקע בחוץ־לארץ. די רוח לנו.

אבל אז, שלושה ימים לפני סוף השנה – הוא חזר.

ב'הפסקה' הראשונה מני הפתיע אותנו כשנגש לכל אחד ואחד ונתן לו 'ממתק' שהביא מאמריקה. זו הייתה מחוה סמלית נחמדה מצדו. גם בהמשך היום וביום שלמחרת נראה היה כי הקלפה שעטפה אותו נסדקה במקצת וכי הוא מנסה בכל־זאת להתקרב אלינו.

אבל הארוע הדרמטי באמת התרחש ביום האחרון של שנת
הלמודים.

בשעור האחרון הודיע לנו המורה, הרב כץ, על מסבת-סיום
שתתקיים בערב של יום בביתו של... מני. הידיעה הפתיעה אותנו
מאוד. ראשית, אף פעם לא עשינו בכחה מסבות-סיום לשנת
הלמודים. שנית, מכל המקומות דוקא ביתו של מני, שאפלו לא גר
בישוב שלנו, נבחר למסבה?!

"בשעה שש וחצי, מיד אחרי 'מעריב', תצא הסעה מארגנת מבית-
הכנסת", הודיע הרב כץ ושחרר אותנו חצי שעה מקדם מהרגיל, כדי
שנספיק להתארגן.

עם סיום תפלת ערבית עלינו על מיניבוס שהמתין לנו מחוץ
לבית-הכנסת. כעבר כעשר דקות נסיעה הגענו לבית צמוד-קרקע,
מקף דשא. על תבת-דאר דמוית שובך מעץ היה שלט קטן –
"משפחת פינברג".

בפתח הבית קדמו את פנינו מני ואביו. "וולקאם! ברוכים
הבאים!", אמר לנו אביו, איש מרשים, בחביבות. "תודה שבאתם",
הוסיף מני בחיוך נבון קמעה, וכונן אותנו אל המרפסת האחורית של
הבית, שם כבר עמד שלחן גדול, ערוף עם כל טוב. כשחלפנו על פני
המטבח הבחנתי באמו של מני שהציצה אלינו. היא נראתה לי
מאשרת.

המסבה החלה בדברי סכום של הרב כץ על השנה החולפת. אחר-כך הוא שאל מי מאתנו הכין דבר-תורה למסבה וכמה ילדים חזרו על פרושים נאים בפרשת השבוע. שרנו כמה שירים ואז המורה הסה אותנו ואמר: "אתם בודאי שואלים את עצמכם מה פתאום החלטנו לערוך השנה מסבת-סיום ולמה דוקא כאן, בבית של מני".

זו אכן היתה השאלה שהעסיקה את כלנו ובהחלט צפינו שבשלב כלשהו המורה יואיל לענות עליה. בראשי צצו כל מיני הסברים אפשריים אך את התשובה האמתית לשאלה לא יכלתי אפלו להעלות על הדעת.

"ובכן", המשיך הרב כץ, "את התשובה לשתי השאלות הללו יענה לנו המארח החביב שלנו, מני..."

מני השתעל קלות. "המסבה הזאת היא מסבת-סיום", פתח ואמר. "סיום של שנת הלמודים. אבל בשבילי היא מסבת-סיום הרבה יותר משמעותית".

ובכן, נראה שמני אכן עומד לעזוב את ה'חדר' שלנו, חלפה במוחי המחשבה.

"אצלי היא מסבת סיום וגם מסבת הודיה לה", המשיך מני, ובלבי חשבתי – הפעם הוא קצת מגזים... גם אם חברתנו לא ממש נעמה לו, עדין זו לא סבה להטיח בנו את הדברים בפנים ולהפוך את הפרדה מאתנו ל"מסבת הודיה לה"!

"כלכם יודעים, כמוכן, שבמשך השנה טסתי מספר פעמים לחוץ-לארץ", שנה פתאום מני את נושא דבריו. "אתם הייתם בטוחים

שֵׁטְסִי לְשֵׁם לְכָל מִינֵי מְסֻבּוֹת וְאֲרוּעִים מְשֻׁפְּחָתִים מְשֻׁמָּחִים. הֲרֵי זֶה
מָה שְׂאֲנִי בְּעֵצְמִי סִפְרָתִי לָכֶם...”.

נְסִיתִי לְהִבִּין מְדוּעַ הוּא חָיֵב 'לְדַרְךְ עַל יְבֻלוֹת' דּוֹקָא בְּשָׁעָה
הַחֲגִיגִית הַזֹּאת וּלְאֵן בְּדִיוֹק הוּא חוֹתֵר. מִנִּי הַשְׁתַּמְתַּק לְרַגַע קָט וּבְלַע
אֶת רִקּוֹ. נִרְאָה הִיָּה שֶׁהַדְּבָרִים שֶׁבִקֵּשׁ לֹאמֵר מְכַבִּידִים עָלָיו.
”אֲנִי חָיֵב לָכֶם הַתְּנַצְלוֹת”, הַמְשִׁיךְ מִנִּי וְהַשְׁפִּיל אֶת עֵינָיו.
”מוֹטָב מְאַחֵר מִלְּעוֹלָם לֹא...”, לְחַשׁ לִי שׁוֹקִי שִׁישֵׁב לְצַדִּי.

”שִׁקְרָתִי לָכֶם”, אָמַר מִנִּי וְהֵעֵלָה מְבֻטִים מִפְתָּעִים עַל פְּנֵי כְּלָנוּ. וְאִז
הוּא סִפֵּר עַל מַחְלַת דָּם נְדִירָה הַמְּלֹוָה אוֹתוֹ מִיּוֹם לְדָתוֹ. כָּל הַשָּׁנִים
הַיְתָה הַמַּחְלָה 'רְדוּמָה' אֲבָל בַּתְּחִלַּת הַשָּׁנָה הַחוֹלְפֹת הִיא הַתְּפָרָצָה
בְּגוֹפוֹ וְהוּא נֶאֱלָץ לְעֵבֵר כְּמָה סְדֵרוֹת שֶׁל טְפוּלִים קָשִׁים וִיקָרִים בְּחוּץ-
לְאָרֶץ. הֵלֶם אַחַז בִּי לְשִׁמְעַת הַדְּבָרִים. הַבְּטָתִי סָבִיב וְנוֹכַחְתִּי לְרֵאוֹת
שְׂאֲנִי לֹא הֵהָלוּם הַיְחִיד.

”לֹא רְצִיתִי שֶׁתְּדַאֲגוּ לִי, לְכֵן לֹא שִׁתְּפָתִי אֶתְכֶם בְּסִבָּה הָאֲמִתִּית
לְטִיסוֹת שְׁלִי”, הוּא אָמַר. ”כְּשֶׁשִׁכַּבְתִּי שָׁם, בְּטְפוּלִים, שֶׁהַחֲלִישׁוֹ אוֹתִי
מְאוֹד פִּיזִית וְגַם נִפְשִׁית, חָשַׁבְתִּי לְעֵצְמִי שְׂאוּלִי טְעִיתִי בְּכַף שֶׁלֹּא
סִפְרָתִי לָכֶם, כִּי אִז הֵייתֶם מִתְּפַלְלִים עָלַי וְזֶה בְּטַח הִיָּה עוֹזֵר לִי. אֲבָל
בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, עִם סִיוְמָה שֶׁל עוֹד סְדֵרַת טְפוּלִים, כּוֹחוֹתִי שָׁבוּ אֵלַי
וְאֲנִי חוֹזֵרְתִי וְהַתְּחוּזְקָתִי בְּהַחֲלָטָתִי שֶׁלֹּא לְסִפֵּר לָכֶם. רְצִיתִי לְהִיּוֹת יֶלֶד
רְגִיל, כְּמוֹ כָּלֶם. לֹא רְצִיתִי שֶׁתְּרַחֲמוּ עָלַי...”.

בְּשֶׁלֶב הַזֶּה לֹא כָל-כֶּף רְאִיתִי אֶת פְּנֵי חֲבֵרִי כִּי הַשְׁפַּלְתִּי אֶת עֵינָי
בְּבוֹשָׁה מִיִּסְרָת. שְׂאֵלְתִי אֶת עֵצְמִי, אִיךְ יְכַלְנוּ לְהִיּוֹת כָּל-כֶּף בְּקִרְתֵּי

ולא־נחמדים כלפי חבר חולה העובר טפולים קשים. חשבתי בלבי, מה עוד אנחנו לא יודעים על אנשים כשאנחנו שופטים אותם על מעשיהם.

”כשרק התחלנו את הטפולים, הרופאים לא היו בטוחים במדת ספוייהם להצליח”, המשיך מני במנולוג המדהים והמרגש שלו. “הם נתנו להצלחתם ולכשלונם של הטפולים, ספויים שונים. אבל בטפול האחרון הרופאים דוחו לנו שברוך ה' הצלחנו. שהגוף שלי הצליח – בעזרת הטפולים – להתגבר על המחלה”.

מני הרים את עיניו וסקר אותנו לאט. אם אינני טועה עיניו היו לחות. ואם אני כן טועה זה רק מפני שהעינים שלי היו רטבות מדמעות. “הזמנתי אתכם לביתי כדי לספר לכם מה עבר עלי במשך השנה וכדי לערוך אתכם סעודת הודיה לה' יתברך על שהבראתי”.

כשמני סים לדבר השתררה לכמה שניות שתיקה מעיקה. השתיקה חזקה את תחושת המבוכה הכללית. לא־ממש ידענו כיצד להגיב ומה ראוי לומר לאחר דברים שכאלה. הרב כץ הציל את המצב כשבשם כל הפתה הצטרף לדברי התודה לה' על החלמתו של מני. הוא אחל לו המשך פריאות טובה והודה לאביו – שעמד כל העת מהצד ועקב בהתרגשות אחר הנעשה – על הארוח החם ועל מסבת־הסיום הנאה שהכינו לכולנו.

בנסיעה חזרה מביתו של מני למושב שלנו, יכלנו סוף־סוף לדבר בחפזיות ולנתח את מה שארע. “אני חושב שטענינו בגדול לגבי מני”, אמר אלימלך.

”מסכים אתך לגמרי”, הגיב איציק.

”איזה טפשים היינו!”, אמר יקי והכה בשתי ידיו על ראשו.

”נכון מאוד”, אמרתי והוספתי, ”אחרי הכל – הרבה יותר נחמד

לחשוב שהתנהגות שלנו נבעה מטפשות ולא מרע לב...”.

אלו היו רגעים די נדירים של הסכמה כללית בכיתה. רגעים

שרשומם לא פג גם מאחר יותר. הוא אשר אמרתי: ספורו הדרמטי

והנוגע-ללב של מני, שנה את הכיתה שלנו.